

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

6942 T2
Pocztą polowa Nr. 53,
Warszawa, dn. 2/IV. 1920 r.

Oddział II Informacyjny

Ew./3. № 15375. /II.

Do

Generalnej Adjutantury Naczelnego Wodza. -

TAJNE
KSP

W załączeniu przesyła się raport Attaché wojskowego P.P.w
Wiedniu za Nr. 4. z dnia 20/III. 21 r., dotyczący Ukrainy i Niemiec. -
1 załącznik. -

Otrzymują: G.A.N.W., M.S.Z., M.S.W., Od. II. Szt. -

pptk. Wieniawa: 14. 21.

mjr. Szwitalski: 7/4 K.S. 14. 21

pt. Glabisz: 14. 21.

porucznik Kwart. do Kauc. wojak

Szef Oddziału II.

Matuszewski M.p.

ppułkownik p.d. Szt. Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 6942 T2, dnia 6/IV 1921 r.

Zakł. Graf. Nacz. Dow. Nr. 1404, 5000, 26.VI.20.

- 6. KWC. 1921

ELISUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

199

POSELSTWO POLSKIE
w WIEDNIU.
ATTACHE WOJSKOWY.

P o u f n e !

Raport Nr. 4.

Wiedeń, dnia 20 marca 1921.



Quocharhany

- 1/. Ukraina,
- 2/. Niemcy.

Wiedeń, dn. 20 marca 1921.

U K R A I N A.

Propaganda ukraińskiej zachodniej republiki.

Rząd ukraińskiej zachodniej republiki, widząc niekorzystne dla niego załatwienie sprawy przynależności Galicji wschodniej i Bukowiny, usilne czyni starania, by jeszcze w ostatniej chwili przekonać państwa koalicyjne o konieczności utworzenia niezawisłego państwa zachodniej Ukrainy. W tym też celu prowadzi tak zagranicą, jak w Bukowinie i Galicji wschodniej ożywioną propagandę zmierzającą bądźto do wywołania powstania w obszarach, które rząd zachodnio ukraiński za swoje uważa, bądźto do zyskania dla sprawy niezawisłości zachodniej Ukrainy w poszczególnych państwach jak najwięcej przyjaciół.

Kierownictwo propagandy ~~leży~~ ma leżeć ma w rękach ukraińskiego komitetu centralnego w Wiedniu i podlegać mu mają szefowie propagandy w poszczególnych krajach.

W Wiedniu Dr. Petruszewicz i Dr. Grotter,
" Londynie Dr. Petrewij,
" Pradze Solowiński,
" Paryżu Rozalewski,
Na Bukowinie Kość Krakalja i Zołkowycz,
w Polsce Walewski w Warszawie.

I. Wiedeń, Londyn, Paryż.

Prowadzona tu propaganda zmierza głównie do tego, by czynniki miarodajne i społeczeństwo jaknajkorzystniej dla sprawy zachodniej Ukrainy usposobić, by ich przekonać o konieczności utworzenia państwa zachodniej Ukrainy. W tym też celu stara się Centralny komitet Zachodniej Ukrainy przekupić tut. prasę i przez inspirowanie przez niego artykuły zyskać sympatje społeczeństwa. Jako jeden z najważniejszych powodów do przekonania państw koalicyjnych o korzyściach wynikłych dla nich z utworzenia samoistnej zachodniej Ukrainy podają Ukraińcy tę okoliczność, że lud ukraiński jest przeciwnikiem bolszewizmu, że wojska ukraińskie potrafiłyby stawić skuteczny opór czerwonej armii.

II. Praga.

W Państwie Czeskosłowackiem, które jest prawie, ze oficjalnym sprzymierzeńcem zachodniej Ukrainy, prowadzą Ukraińcy bardzo intensywną pracę zmierzającą do uzyskania niepodległości. Na mocy układu pomiędzy Drem Petruszewiczem a Drem Beneszem rząd czeski miał uznać samodzielność Zachodniej Ukrainy.

Układ ten ma być skierowany przeciw Polsce, przy czym na wypadek wojny ~~xxxxxxx~~ polsko-czeskiej mianoby ogłosić państwo zachodnio-ukraińskie pod protektorem Czech.

W tym wypadku wojska ukraińskie, które dnia 14 kwietnia mają być przeniesione z Deutsch Cabel (Jablonna) do Ruskiej Krainy, miałyby dostać się pod wyłączne rozkazy rządu ukraińskiego.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

202

Przeniesienie tych oddziałów do Ruskiej Krainy nastąpić miało także i z tego powodu, że w ten sposób chcą Czesi przeciwdziałać tajnym werbunkom węgierskim do t.zw. legionów robotniczych.

Na uwagę zasługuje ^{kuruzje} pogłoska, że między rządem czeskim a rumuńskim miały być prowadzone narady celem osiągnięcia porozumienia w sprawie zachodnio-ukraińskiej.

Rumunja miała się zgodzić na popieranie terytorjalnych żądań Czech w Ruskiej Krainie na wypadek, gdy się Czechosłowacji uda doprowadzić do uznania niepodległości zachodniej Ukrainy. Rokowania te jednak nie doprowadziły do żadnego rezultatu.

III. Bukowina.

Najintensywniej mają Ukraińcy pracować na Bukowinie, gdzie w Czerniowcach i licznych miastach prowincjonalnych utrzymują liczne komitety, wydają liczne czasopisma i broszury.

Szefem biura propagandy na Bukowinę w Czerniowcach ma być niejaki Zolkowycz, podległy bukowskiemu ukraińskiemu centralnemu komitetowi.

W komitecie tym reprezentowane być mają wszystkie ważniejsze partje polityczne ukraińskie i tak:

partja radykalna, przewodzca Dr. Teodor Halip;

organ prasowy „Hromadjanyn”

partja narodowo-demokratyczna, przew. M. Wasylko,

organ prasowy „Bukowyna”

„Narodnyj Holos”.

partja socjalno-demokratyczna.

Przewódzca: Bezpalka, organ prasowy „Bordba”.



Rząd rumuński na Bukowinie stara się ukraińskiej propagandzie przeciwdziałać, przyczem czyni to oficjalnie lub tajnie. Dla rządu rumuńskiego ma pracować Ukrainiec Łukaszewycz, przyczem ma on zajmować stanowisko łączności całej Bukowiny z Rumunią.

Na usługach Rumunii ma stać również dziennik ukraiński „Hołos Bukowyny”.

Rumunizację Bukowiny mają Rumuni także w ten sposób przeprowadzać, że od 1 stycznia 1921 r. miał zostać zaprowadzony we wszystkich szkołach rumuński język wykładowy. Zarządzenie to miało wywołać wielkie rozgoryczenie u Ukraińców i spowodowało, że ukraińscy nauczyciele połączeni w tajną organizację „Samobrona ukraińskich nauczycieli Galicji i Bukowiny” wszystkimi sposobami temu przeciwdziałają.

Prof. Zurkanowycz, sekretarz biura propagandy ukraińskiej na Bukowinie, ma w piśmie xx „Robotnyk” (dawniej „Wola narodu”), którego jest redaktorem, prowadzić bardzo intensywną propagandę. Pomocnikami w tym są stowarzyszenia „Ukraińska Szkoła”, „Narodnyj Dien”, „Ukraińska Besida”, której prezes Wasyl Dimitrowskij ma być drugim sekretarzem tajnego „Komitetu centralnego”.

Wszyscy członkowie „Komitetu centralnego” mają należeć również do „ukraińskiej Kooperatywy”.

W pierwszych dniach ^{b.r.} lutego miano rozpocząć druk broszury p.t. „Ukraina dla Ukraińców”, którą mają tajnie rozpowszechniać.

Ostre zarządzenia wprowadzone przez Rumunię na Bukowinie względem Zachodnio-Ukraińców spowodowały, że członek ukraińskiej centralnej rady, Dr. Grotter w czasie zjazdu tejże niedawno w Wiedniu miał się zwrócić do rumuńskiego rządu z prośbą o złagodzenie tych zarządzeń.

W I E N I A.

Dane oparte na informacjach
otrzymanych z Biura informacyjne-
go tut. Ministerstwa wojny.

Sprawy wojskowe.

Resume r. 1920.

Rok 1920 pamiętny będzie w historii Niemiec jako rok rozbrojenia stosownie do postanowień traktatu w Wersalu.

Z początkiem r.1920 posiadało państwo niemieckie siłę zbrojną „Reichswehr”, liczącą około 300.000 ludzi.

Stosownie do układu pokojowego miały Niemcy w 3 miesiące po zawarciu pokoju zmniejszyć swoją armję do 200.000 żołnierzy, (Uebergangsheer), zaś od 1 kwietnia 1920 r. do 100.000 żołnierzy.

Skutkiem wybuchłego w marcu 1920 puczu Kapp- Luet-
titz i rozruchów komunistycznych udało się Niemcom
uzyskać od Koalicji pozwolenie odroczenia terminu roz-
brojenia do 1 lipca 1920.

Mocą układu w Spa miały Niemcy przeprowadzić roz-
brojenie w ten sposób, że do 1 września armja niemiec-
ka miała być zmniejszona do 150.000 ludzi a do 1 stycz-
nia 1921 do 100.000.

Zobowiązania te wypełniły Niemcy w ten sposób,
że miały wydać koalicji 41.000 armat, 30.000 luf armat-
nich, 163.000 karabinów maszynowych, 2300000 karabinów,

25.000 motorów do samolotów, 16.000 samolotów, wszystkie łodzie podwodne i prawie całą flotę wojenną.

Ze względu zatem, że Francja, mająca mieć pod bronią około 800.000 ludzi i silnie obsadzoną linię Renu, czuje się ona ze strony Niemców zupełnie zabezpieczoną.

Rodzaj wojska.

Na mocy układu pokojowego zmuszone są Niemcy do utrzymywania armji zawodowej. Powszechnego obowiązku do służby wojskowej niema.

Ustawa o sile zbrojnej.

Z końcem roku 1920 nie było jeszcze w Niemczech nowej ustawy o sile zbrojnej i służba wojskowa oparta była na prowizorycznych postanowieniach.

Nowa ustawa, nad zatwierdzeniem której obecnie pracują, ma głównie zmierzać do tego, ażeby żołnierzy odsunąć od zajmywania się polityką. Po ukończeniu bowiem wojny żołnierz niemiecki częstokroć ulegał wpływom agitacji partyjnych i jakkolwiek nie tak dobitnie jak n.p. w Austrii to zawsze do pewnego stopnia zajmował się polityką.

71/ < W nowej ustawie wojskowej ma być zabronione żołnierzom należenie do stowarzyszeń politycznych, branie udziału w zgromadzeniach i tp. Również odebrano im prawo wyborcze >

Obowiązki służby wojskowej.

Niemiecka siła zbrojna składa się z żołnierzy ochotników i urzędników wojskowych.

Wszyscy członkowie armji muszą być poddanymi państwa niemieckiego.

Czas służby.

Któż chce wstąpić do wojska musi się zobowiązać

do 12 letniej nieprzerwanej służby w armji względnie marynarce wojennej.

Sila armji. wynosić ma 100.000 ludzi armji lądowej i 15.000 ludzi marynarki wojennej.

Skład armji:

- 21 p.p. po 3 bataljony,
- 18 p. jazdy po 4 szwadrony,
- 7 samodzielnych szwadronów jazdy,
- 7 pułków artylerji po 3 oddziały, każdy oddział 3 baterje armat poln. względnie haubic.
- 7 bataljonów saperów,
- 7 oddziałów wywiadowczych,
- 7 oddziałów wojsk samochodowych,
- 7 oddziałów rowerzystów,
- 7 oddziałów wojsk sanitarnych,

Marynarka wojenna składa się z marynarki morskiej i rzecznej a to:

- 6 krętotów linjowych,
- 6 małych krążowników,
- 12 „Zerstörer”,
- 12 łodzi torpedowych.

Wyższe dowództwa.

⟨ Głównodowodzącym siłą zbrojną jest jeden generał jako szef dowództwa armji (Chef der Heeresleitung). Obecnie jest nim gen. von Seseck, były szef sztabu gen. Maackesena.

⟨ Jako ciało doradcze podlega szefowi dowództwa armji względnie szefowi marynarki izba dla spraw wojskowych względnie marynarki (Heeres und Marinekammer).

⟨ Obie te izby pracują nad ułożeniem nowej ustawy wojskowej i składają się z wybieranych oficerów, podoficerów, żołnierzy i urzędników wojskowych.

Izby te obradują albo z osobna, lub też na rozkaz ministerstwa wojny w bardzo ważnych kwestiach żywotnych armji, razem złączone.

Sztab generalny.

< Wielkiego sztabu generalnego w niemieckiej sile zbrojnej nie ma, ponieważ traktatem pokojowym nakazano Niemcom zupełnie go rozwiązać >

Umundurowanie wojsk.

Umundurowanie wojsk jest prawie zupełnie takie same jak w czasie wojny światowej i różni się od tamtego tylko drobnostkami.

Uzbrojenie:

jest w całej armji jednolite. Piechota ma karabin jazda karabinek i lancę. Artylerja posiada tylko lekki materiał polowy.

Wszystkie powyższe rodzaje broni posiadają oddziały karabinów maszynowych.

Ustanowienie ciężkiej artylerji i ciężkich miotaczy min, jak też użycie nowoczesnych środków walki (gazy, samoloty, balony, miotacze płomieni i tp.) jest Niemcom przez układ pokojowy zabronione.

Ekwipunek żołnierza

jest bardzo dobry, wzięty z najlepszych zapasów pozostałych po wojnie.

Wyszkolenie

edbywa się na podstawie dawnych przepisów, przy czem na wyuczenie sportów wielką kładą wagę.

Główna różnica w uzupełnianiu korpusu oficerskiego pomiędzy dawnym systemem a obecnym polega na tem, że obecnie każdy żołnierz zostać może oficerem o ile posiada ku temu należyte wyszkolenie i na oficera się

nadaje.

Kandydatów na oficerów uczą w specjalnych szkołach oddzielnie dla każdego rodzaju broni.

Dawne wojskowe zakłady wychowawcze zostały rozwiązane.

Dyscyplina

Wojsk jest obecnie znacznie lepsze jak w roku 1919.

Sprawy fortyfikacji.

Fortyfikacje, twierdze i tp. znajdujące się w promieniu 50 km. na wschód od Renu zostały zniesione. Inne fortyfikacje na wschodnich granicach i wewnątrz państwa pozostały niezmienione, jednakowoż Ententa nie żądać zniesienia ich.

W sprawie tej nie się odbywać ciągle wymiana not pomiędzy rządem niemieckim a państwami koalicyjnymi, lecz dotychczas nie konkretnego postanowienie nie zostało.

Od strony morza są jeszcze fortyfikacje w Wilhelmshafen, Geestemünde, Cuxhafen, Borkum, Norderney, Juist, Sylt i Amrum. Wszystkie inne miały już zostać zniesione.

O c e n a

Na ogół powiedzieć można, że niemiecka siła zbrojna jest wprawdzie małą co do ilości, jednakowoż dobrze dyscyplinowaną i wyszkoloną armją. - Główną jej wadą jest brak nowoczesnych wyposażań wojennych jak samolotów i tp.

Ze względu na jej małą ilość jest wątpliwem, czy uda jej się utrzymać ład i porządek w tak wielkiem państwie, które pełne walk politycznych częstokroć jest bardzo zaburzone.

Do faktycznej ochrony państwa jest obecna niemiecka armja zupełnie niewystarczająca.

Uznając tę małą siłę armji, a tem samem i państwa stworzyły różne partje polityczne organizacje samoobrony pod najrozmaitszymi nazwami jak Grenzschutz, Heimatschutz i tp. w celu uzyskania siły zbrojnej, na którejby się można w razie potrzeby oprzeć. Jednakowoż Państwa Koalicyjne widząc, że Niemcy w ten sposób chcą obejść postanowienia traktatu pokojowego i mieć więcej żołnierza jak im dozwolono - żądają rozwiązania tych oddziałów.

SKŁAD MINISTERSTWA WOJNY W BERLINIE.

I adjutant ministra wojny: płk. v. Wellow,

I oddział: Prezydium.

Szef: płk. v. Sekendorf,

Adjutant: ppłk. Schneider.

a/. Sprawy personalne: mjr. Reiter,

b/. oddział wywiadowczy: płk. Schuckert,

c/. oddział prasowy: Dr. Fastler,

d/. oddział statystyczny: mjr. Radewein,

e/. Wpływ: ppłk. Roeknitz,

II Oddział: Siła zbrojna państwa.

Szef: generał v. Schidlaff,

adjutant: mjr. Bessemer.

a/. Główna ewidencja personalna: kpt. Loewenstein,

b/. oddział weterynarski: starszy weterynarz woj-
skowy Lauter.

c/. oddział taborów: płk. Kapferer.

III. Oddział : Uzbrojenie.

Szef: gen. ppor. v. Seekt,

Adjutant: mjr. baron Felipentorff.

a/. Sekcja artyleryjska: płk. Waltersheim,

b/. " piechoty: płk. v. Liebl,

c/. " taborowa: ppłk. Plunger,

d/. " obwarowań: gen. v. Tannen,

e/. " budownictwa wojsk.: mjr. Schwartzner.

IV. Oddział: Gospodarczy.

Szef: starszy intendant Roderich.

a/. Sekcja kwaterunkowa: Dr. J. Ludwig.

- b/. Sekcja mundurowa: int. Rossholm,
- c/. " zaprowiantowania: Bauer,
- d/. Kuchnia: mjr. Dr. Brandenfels,
- e/. Pensje inwalidzkie: Salzer.

V. Oddział: Zarząd.

Szef: radca Dr. Schiffer.

Grupa B.

Sprawy marynarki.

Szef: admiral v. Scherp.

Kierownikiem warsztatów marynarki i szkoły w Kielonji
ma być kptn. korwety hrabia v. Erdelmann.

WIADOMOŚCI O TAJNYCH FORMACJACH.

Organizacja Kahr i Escherich („Orka i Orgesch”).

„Orka” - Organizacja Dra Kahr'a i

„Orgesch - ” Escherich'a. Organizacyjnie

podlegają one wraz ze wszystkimi bawarskimi strażami
obywatelskimi (Einwohnerwehren) prezydentowi mistrów
w Bawarii, Drowi Kahr i dzielą się na t.zw. straż ziele-
ną („gruene Wehr”) i kadry ^{strazy} strzelców (Schutzkader).

„Straż zielona”.

Główna siedziba i naczelne dowództwo
w Monachium.

Dowódcą sekcji monachijskiej

kptn. hrabia Bethlen.

Sila sekcji Monachium liczy 12.000 ludzi, podzie-
lonych na 25 kompanji.

Skład broni i amunicji w Perlach

posiada około 9.000 karabinów,

45 karabinów maszynowych,
1 działo,
300.000 ostrych naboji,
3.400 pistoletów repetj.

Sekcja w Rosenheim liczy 1200 ludzi.

Dowódca ppłk. v.d. Scheeren.

Skład broni i amunicji w Neubeuern
posiada około 1500 karabinów.

Sekcja w Weissenburg.

Skład broni i amunicji w Aul.

Sekcja w Landshut liczy 4000 ludzi.

Dowódca baron Wallendorff.

Skład broni i amunicji w Dittelskirchen,
posiada 20 karabinów maszynowych.

Sekcja w Pfarrkirchen liczy 2800 - 3000 ludzi.

Skład broni i amunicji w Dierrbach.

Sekcja w Degendorf liczy około 5000 ludzi, roz-
dzielonych na 9 kompanji.

Dowódca płk. Emmerich Blasewitz.

Skład broni i amunicji w Schwarzach posiada
wielką ilość karabinów maszynowych.

Sekcja w Regensburg liczy około 3000 ludzi.

Dowódca Dr. J. v. Purgstall.

Skład broni i amunicji w Koeffering.

Sekcja w Ingolstadt razem z Sekcją w Augsburgu

~~tworzą własną straż pod nazwą „Orystin” liczą-~~

~~ca około 14.000 ludzi, poro~~
~~dzielanych na 6 puł-~~
~~ków a 5 kompanji.~~

Dowódcą I pułku "Orystów" jest ppłk. Renntorp.

" II " " mjr. Fleck,

" III " " ppłk. Welheim.

Główny skład broni w Kissing ma posiadać prze-
sło 11.000 karabinów i

55 karabinów maszynowych.

Skład broni w Fried - zapasy nieznane.

Sekcja w Landsberg. liczy około 2000 ludzi.

Dowódcą por. Wiedhalm.

Sekcja w Pfaffenhafen liczy około 2000 ludzi.

Pododdział w Geraldtsbach - liczy 600 ludzi.

Dowódcą Dr. Benedikt.

Sekcja w Eichstadt i Pappenheim. liczy około 1200 lu-
dzi.

Sekcja I kadry straży ("Schutzkader") w

Bamberg. Dowódcą Dr. Weinenstein.- Liczy
około 3000 ludzi.

Sekcja III kadry straży ("Schutzkader") w

Bayreuth, liczy około 2800 ludzi.

Skład amunicji dla I sekcji (Bamberg) w

Bischberg.

dla III sekcji (Bayreuth) w

Mistelbach.

Sekcja w Furth liczy około 4000 ludzi.

Organizacja Escherich'a

Oddział I w Amberg,

" II w Reichenhall,

Oddział III w Traunstein.

Oddział I Amberg, liczy około 2600 ludzi.

Dowódca baron Rächthafen.

Skład broni i amunicji w Amertahl.

Oddział II Reichenhall, liczy około 1400 ludzi.

Dowódca: Max Ritter v. Prossen (Austriak)

Skład broni i amunicji w Fettingberg.

Oddział III Traunstein, liczy około 4500 ludzi.

Skład broni i amunicji w Bergen.

Zadna z tych formacji nie jest uzbrojoną, jednak w przeciagu 4 godzin mogą być zaopatrzone w broń z poszczególnych składów.

Siedzibą kierownictwa tych organizacji ma być Monachium.